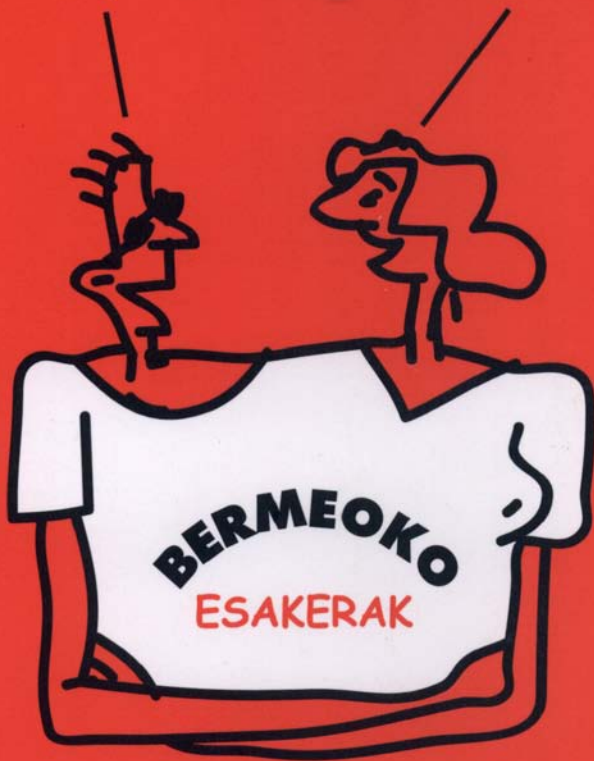

itsosupeteko berbetie

ITSOSUPETEKO BERBETIE

BERMEOKO ESAKERAK

BERMEOKO UDALA

*Erabat debekaturik dago egileen idatzizko baimenik gabe, zatika edo osorik,
lan hau birsortzea edozein bitartekoz edo prozeduraz, erreprografia eta
trataera informatikoa barne direla.*

© Bermeoko Udala

© Ilustrazioak, azala, diseinua
eta testu-antolaketa: Antton Olariaga

ISBN: 84-7086-392-4

Legezko Gordailua: S.S. 1225/01

ITSOSUPETEKO BERBETIE

ESKERRIK ASKO, bermeotarrok, euskereari eutsi deutzazelako, *itsosupeteko berbetie* dabilzuelako. Halakoxea da Bermeoko berbetea, eguneroko bizimodurako balio deuskuna, gure artean berba egiteko, gure sentimenduak adierazoteko, negar eta barre egiteko, jaietan gogotsu ibilteko, maitasunerako... eta bai gauza serioetarako be, eskolan, Udaltxean...

Liburuxka honen bidez bermeotar guztion altxor preziatu dan euskereari indarra emon gura izan deutzagu, azken hilabeteetan Itsuki irrattian entzun doguzan esakerakaz belarriak go-

zatu doguz, orain, barriz begien txandea da, marrazki esanguratsuak esakerakaz batera orriotara ekarrita, ahoz aho, belaunez belaun, gure betiko esakerak gu guztion ahoan ipini gura izan doguz.

XXI. mendean gure berbeteak bizirik dirau, gaur egungo munduan ibilteko aukerea emoten deusku. Eta indar osoz bizirik jarraitu daian, hona hemen hainbeste urtetan erabili izan doguzan berbak eta esakerak zuengantzen egin dogun ahalegintxo.

Horregaitik, bada, lotsa barik! geure euske-rea erabili daigun, geure-geureak diran berbak indartu daiguzan, betikoak eta oraingoak eskutik oratuta.

Ezin amaitu eskerrak emon barik egitasmo hau lantzen lagundu deuskuen guztiei, Jose-

ba Mikel Ugalderi, *Akatz* aldizkarian hainbeste urtetan argitaratu dituan esakerak gure esku ipini ditualako, Ana Tere Bengoetxeari, bere ahots ederra izan dogulako irratian lagun, *Itsuki* irratiko kideei, euren laguntza osoa emon dabelako, *Udaleko Euskera zerbitzuari*, gure berbeteari indarra emoteko egin dauan ahaleginagaitik eta zelan ez, liburuxka hau landu daben Antton Olariaga, Joxean Muñoz eta Txabi Basterretxeari.

Erabili eizue liburutxua, erabili eizue gure euskerea eta Bermeon esaten dogun legez, ondo ibili, gitxi gasta eta bueltak amari.

Juan Karlos Goienetxea Beitia

ALKATEA

BERMEOKO ESAKERAK

Itsosupeteko berbetie

**BEGIDXEK LAU (E)INDXE DAKOTAZ
ZEU TOPATEN.**

ZORO-ZOROKA DABIL.

**Baten bat ezin topata bagabilz, begidxe lau (e)indxe dakotaz
zeu topaten.**

Inor topetan zoratuta ibiltari zoro-zoroka gabiltzez dinotsagu.

ARRELEPO DAROA.

TXIKOT FALTAUE
DA HORI.

Baten bat kokotean edo lepoan hartuta eroaten dogunean
arrelepo daroagu dinogu.

Tonto lapikoari txikot faltaue dinotsagu.

**LEKO GUZTIDXETAN,
TXAKURREK OÑOTZIK.**

**APURTU (E)INDXE
BARREKA.**

Gauzak leku guztietan antzekoak dirala esateko, leku guztidxetan, txakurrek oñotzik dinogu.

Lagun artean barreka gagozanean apurtu (e)in gara barreka dinogu.

OSTU-OSTUKE DABIL.

**TXORI-TXORIKE
DABIL.**

Ezkutatzen gabiltzanean, **ostu-ostuke gabiltzez** dinogu.

Inor topetan zoratuta ibiltetari **txori-txorike gabiltzez** dinotsagu.

KALI(E)K HAUSTEN DABIL.

Egun osoan kalean dabilenari, **kalie(k) hausten dabil** dinotsagu.

ESKO ARRAÑE DAKO.

Eskumuturra txarto daukagunean esko arrañegaz gauzela dinogu.

ORROTZATIK HARAKO ETZIE DAKO HORREK.

Gauza barri-barria, erosi edo egin barria danean **orrotzatik harakue da** dinogu.

HAMEN DATOR, KOSEPA
KALE-KALE.

TRABESEKO
PAELA !

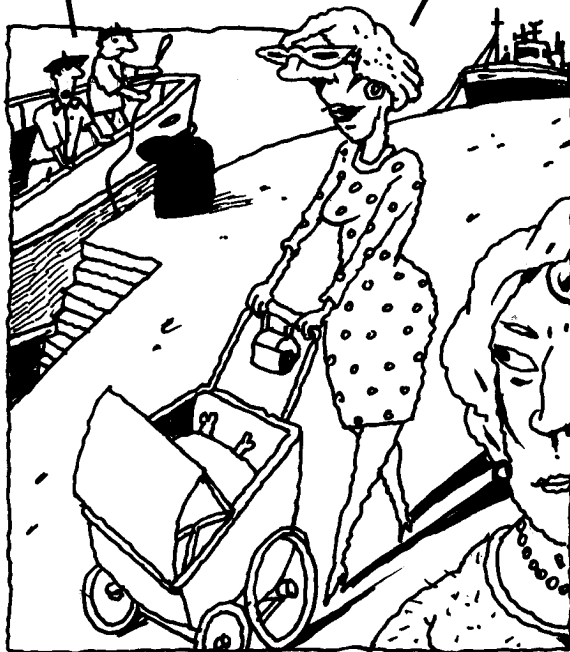

Egun osoan kalean dabilenari, **Kosepa kale-kale** dinotsagu.

Pertsonaren bat aldrebesekoa dala esateko, **trabeseko paela** da dinogu.

KALIN PAN DABIL.

**LO (E)INGO DAU
KANTA BARIK.**

Egun osoan kalean dabilenari, **kalin pan dabil** dinotsagu.

Logureak erreta gagozanean eta oherako gogoia daukagunean, **lo (e)ingot kanta barik** dinogu.

**GOIDXEN ZERUE ETA BEHIEN LURRE,
KALE GOGORRIEN DAU.**

Ezer bere ez daukagunean goidxen zerue ta behien
lurre, kale gogorrien gauz dinogu.

AI ! GURE ATUN
BIRIBILTXUE.

ADURRE
DAIDXOLA.

Ume potolotxoari, atun **biribiltxue** dinotsagu.

Ume txikiari pozik eta samurtasunez begira dagoanari **adurre daidxola dago** dinotsagu.

MAR-MAR DABIL.

BERAN ALA DABIL.

Aurrean ez dagoan norbaiten kontura berba egiten dogunean, **mar-mar gabiltez** dinogu.

Baten baten kontura txarto berba egiten badogu **beran ala edo ala-ala gabiltez** dinogu.

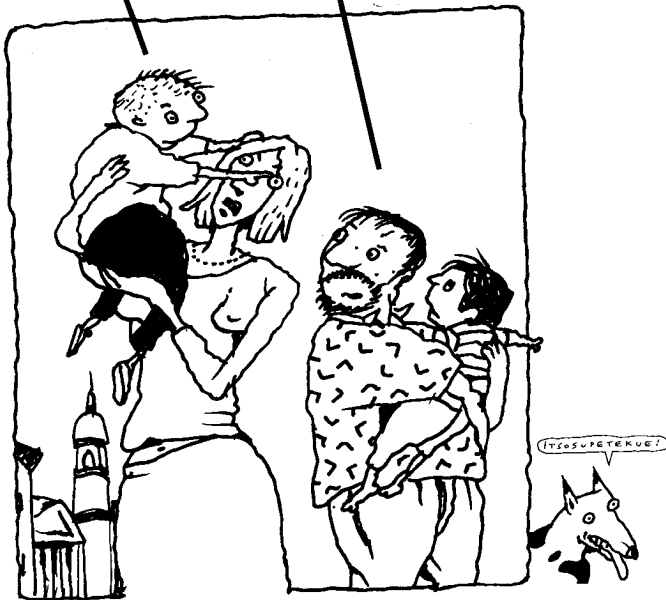
AGUR, EKARRI LEPO BETE EGUR.

Agur esateko modu berezia daukagu, agur, ekarri lepo bete egur.

AMAN KOROSKERIE DAKO.

ARREKOKOZILLO !

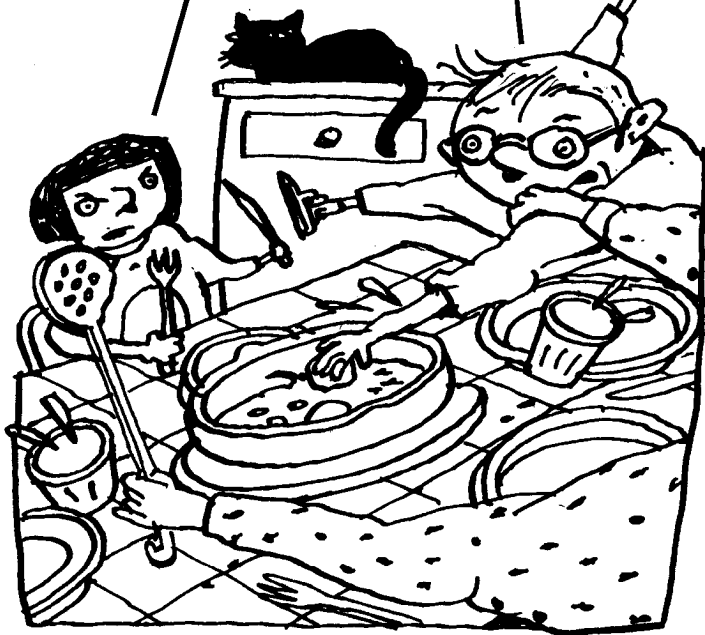

Semeak edo alabak amaren edo aitaren antza daukala esateko **aman** edo **aitxen koroskerie dako** dinogu.

Baten bat kokotean edo lepoan hartuta eroaten dogunean **arrekokozillo daroagu** dinogu.

GOSI(E)K URRUTUTE DAU.

ERRIE
BATELA !

Gosez gagozanean gosi(e)k urrutute gauz dinogu.

Ogi zatia kazulara sartzeko **Errie batela!** esaten dabe itsasoan.

**MARIDXE BAKO BIARRA EGIN DAU HORREK
ONTXE(K) PE !**

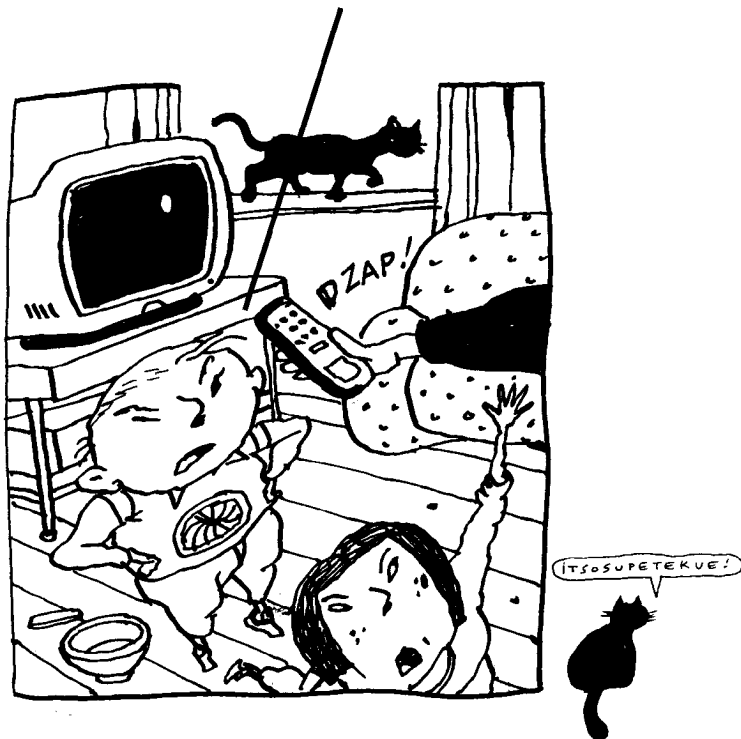
Ordaintzen ez diran beharrak egiten doguzanean, maridxe bako biarrak dira dinogu.

ZER IKUSI, HA IKASI.

Umeek etxean ikusten dabena ikasten dabela esateko **zer ikusi, ha ikasi** dinogu.

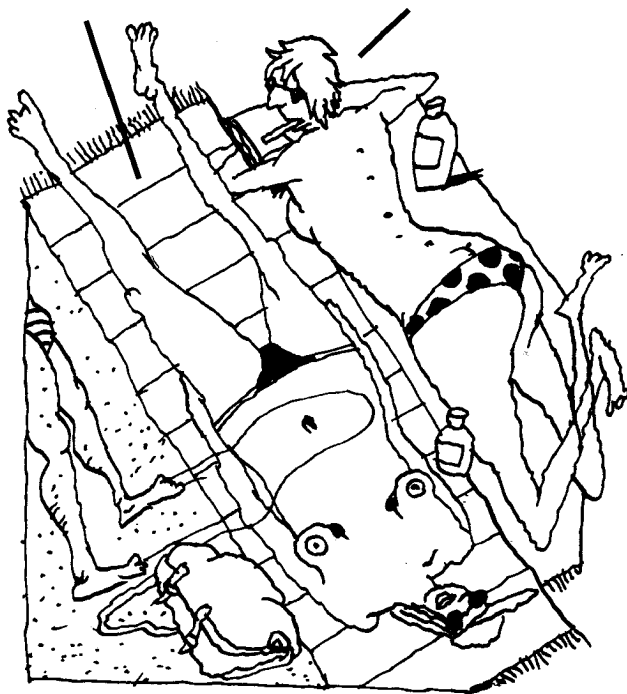
URRUN DA FITX, BETIKO TA BETIKO !

Urrun da fitx, betiko ta betiko! esaten dabe umeeek haserretzen diranean.

**EGUZKIDXE
TXIL DAU.**

**PITXIN-PITXIEN
JUTEN DA**

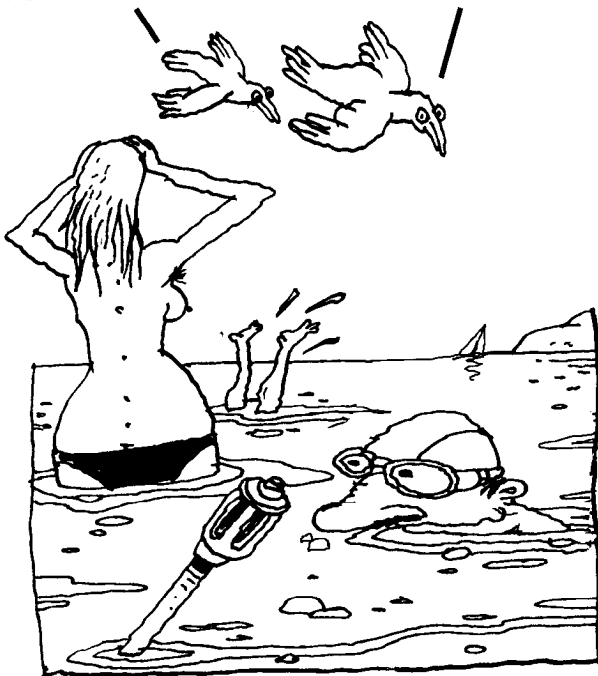

Eguraldi ederra dagoanean eguzkidxe txil dau dinogu.

Sarritan beste modu batera esateko, pitxin-pitxién dinogu.

**GOSIN-GOSIEGAZ
OKERTUTE DAU.**

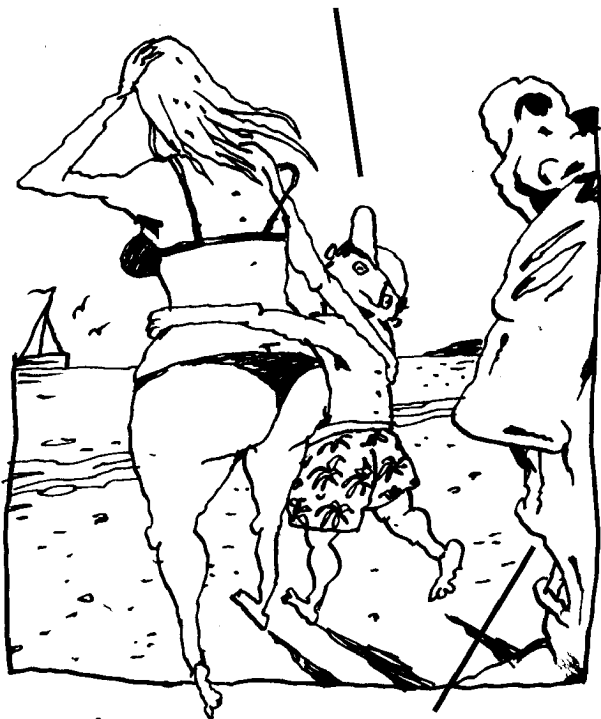
**UR HANDIKO LOTZIE LAKO
BEGIDXE(K) TAKOZ.**

Gosez gagozanean gosin-gosiegaz okertute gauz dinogu.

Begi handi eta urtenak daukazanagaitik, ur handiko lotzie lako begidxe(k) takoz dinogu.

**DAKIDXENA(K) TAKI !
TA EZ DAKIDXENA(K) BALEKI...**

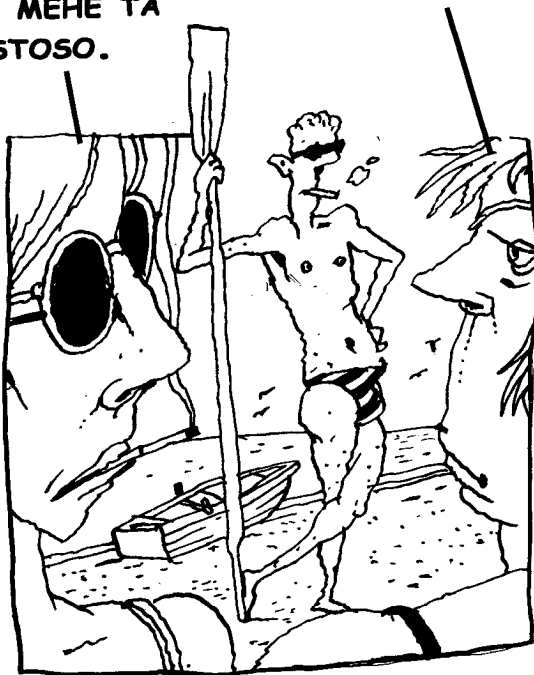

ARTZIE BAÑO ZARRAUE DA HORI.

Oso zaharra danari, artzie baño zarraue dinotsagu.

**HOR DUE HORI,
LUZE, MEHE TA
BISTOSO.**

**UR HANDIKO
ARRAÑE DA HORI.**

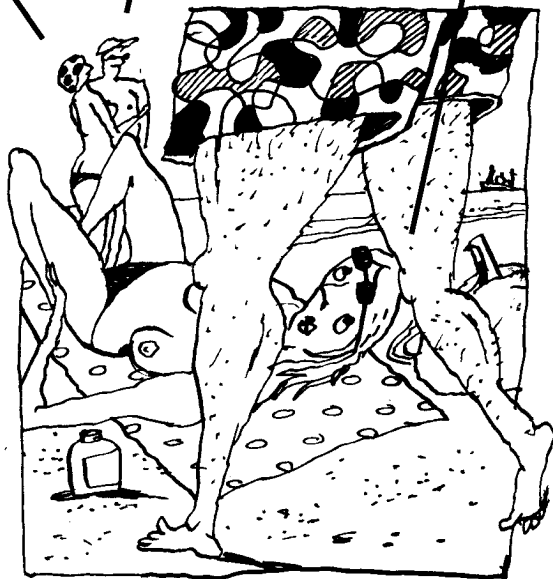

Argala eta altua danagaitik esaten dogu, **luze mehe ta bistoso.**
Pertsona harroari **ur handiko arraÑe** dinotsagu.

ARGIRE DAKO.

ARGIRE IMIN DXAU.

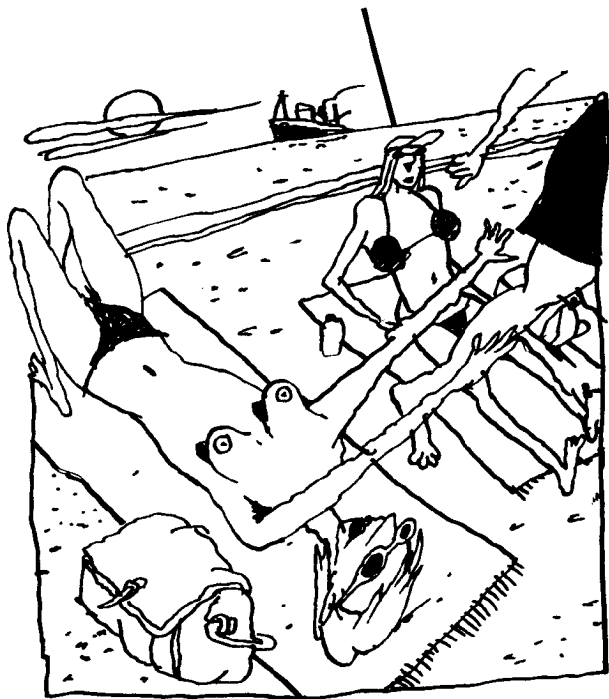
**AI ! JANGOIKO
FRAKA ZABALA.**

Beste batek eraginda, liluratuta edo maiteminez begira egoteari **argire egon** dinotsagu.

Barrutik urteten dau, suspiro eta guzti, **Ai! Jangoiko fraka zabala.**

EGUZKIDXEK MIAU (E)INDXAU.

Eguzkia bat-batean estaltzen dancan, eguzkidxe miao (e)indxau dinogu.

OGOÑO BAÑO
HANDIDXAUE DA.

GOIDXE JOTEKUE.

Pertsona oso handia danean Ogoño baño handidxaue dinogu.

Pertsona oso handia danean goidxe jotekue da dinogu.

KAMARAKO ATIE IGIRI DAU HORREK.
HALAKO BUFADARIK !

Uzkerra bota dauanari, kamarako atie igiri dau dinotsagu .

ABERATSA.

**ABERATSA, POPAN HATSA,
INFERNUKO LEBATZA.**

Lagun batek dino, aberatsa, eta besteak erantzun, aberatsa,
popan hatsa, infernuko lebatza.

OLES BAT (E)IN TA JUEN.

KIKU BAT (E)IN TA JUEN.

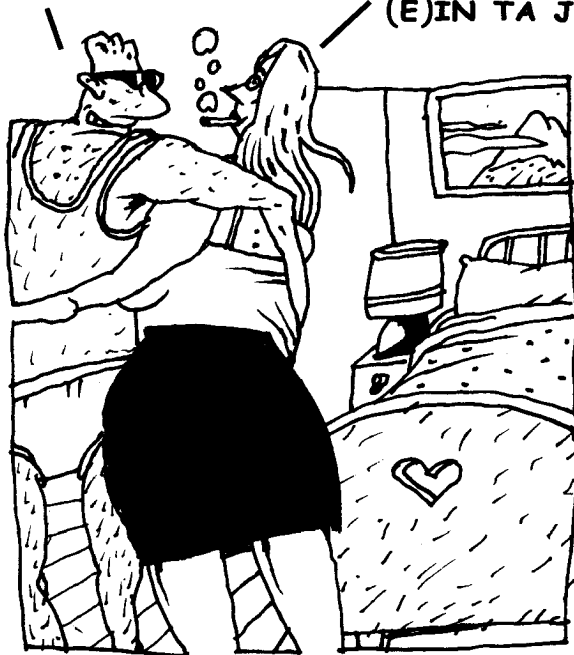

Nonori bisitaldi txiki bat egiten deutsagunean, **oles bat (e)in** dinogu.

Nonora bisitaldi txiki bat egiten dogunean, **kiku bet (e)in** dogu dinogu.

SARTUN-URTEA
(E)IN TA JUEN.

KIKADATXU BAT
(E)IN TA JUEN.

Nonora bisitaldi txiki bat egiten dogunean, **sartun-urten bat (e)in dogu** dinogu.

Nonora bisitaldi txiki bat egiten dogunean, **kikadatxu bet (e)in dogu** dinogu.

**MELA MELATA DAU,
ERLAUE ATRAPATEKO
MODUEN.**

Busti busti eginda bagagoz gaisotzeko moduan, **mela melata**,
erlaue atrapateko moduen gauzala dinogu.

HOTZAK GOGORTUTE DAU ?

Hotz handia egiten dauanen, hotzak gogortute gauz dinogu.

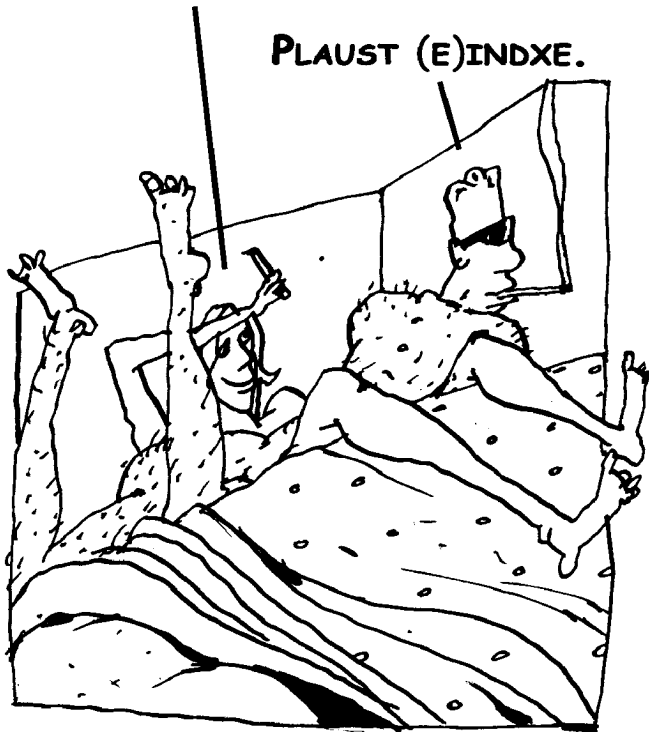
SUEGAZ DABILLENA ERRETEEN DA.

Dabilenari gertatzen jakola esateko, **suegaz dabilena erreten da** dinogu.

HONDUE JOTA DAU.

PLAUST (E)INDXE.

Neka-neka eginda gagozanean **hondue jota gauz** dinogu.

Neka-neka eginda gagozanean **plaust (e)indxe gauz** dinogu.

BIDXOTZA LO DAKO...

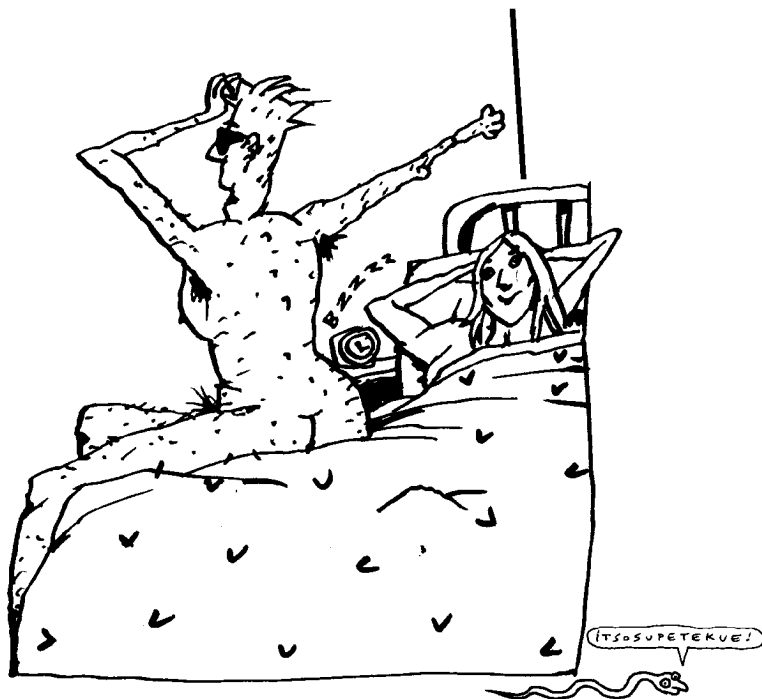
Lo egin eta gero benetan itzartu barik gagozala **bidxotza lo daku** dinogu.

BITSE LEZ, BETI GANETI(K)TAU.

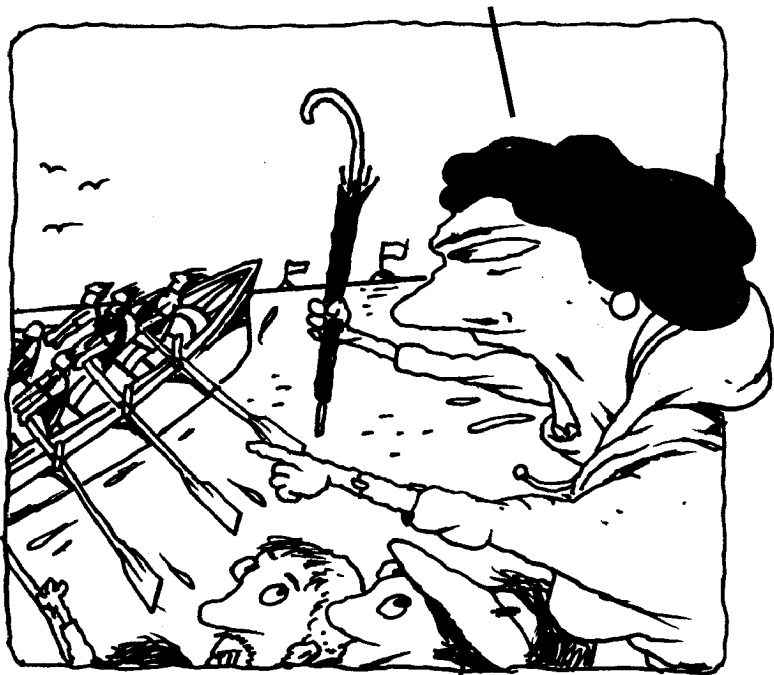
Beti azken berbea esan beharra daukanari bitse lez, beti ganetik dau dinogu.

ULIEK HEGABERI(E)LEZ DAKOZ.

Ulcak gora begira, orraztu barik daukazanari **uliek hegaberi(e)lez dakoz** dinotsagu.

**ITSOSUPETEKO BERBAK
HAMEN DAUZENAK.**

Izugarria, oso handia edo oso ona esateko, ITSOSUPETEKUE.

GOSIKILTZEN DAU.

BUFADIRI !

Gosez gagozanean **gosikiltzen gauz** dinogu.

Lekuren batera sartzerakoan, bero larria edo hatsa sentitzen badogu, **bufadie dator** dinogu.

**KOFRI(EK)LEZ
JATEN DAU.**

**ITSOSOKO TXORIDXEK
LEZ.**

Arin jaten badogu kofrie lez jaten dau dinogu, irentsi egiten dauan itsosoko txoridxeke legez.

**EZ DAU EZ
ARDAUTKO, EZ
URETAKO.**

**ERROZOIE DAKOZU
BAIE KARTZELARA
JUN BIZU.**

Ez zuri ez baltz danean gauzaren bat, **ez dau ez ardauteko, ez uretako** dinogu.

Arrazoa euki arren, zer eginik ez dagoanean, **Errozoie dako zu baie kartzelara jun bizu** dinogu.

**JANDU ERREGELEZ, BERA(K) TXARRIDXEK
JAN BADAU GEURELEZ.**

Ondo jan eta gero dinogu, Jandu erregelez, bera(k)
txarridxe(k) jan badau geurelez.

**BARREKA ZATITXU
(E)INDXE.**

ITXO DA BARREKA.

Lagun artean barreka gagozanean barreka zatitsu (e)in gara dinogu.

Lagun artean barreka gagozanean itxo e(i)n gara barreka dinogu.

**GAUIEN IBILLI,
GOIZIEN AGIRI.**

**PARRANDIEN
UGT.**

Parrandearen hurrengo goizean entzun beharko dogu, gauien ibilli, goizien agiri.

Parrandazaleari parrandien ugt da dinotsagu.

**HIRU KIKUMERA (E)INDXE
OHIRE BARRURE.**

**BEHIE JOTA
DAU !**

Logureak erreta gagozanean eta oherako gogoia daukagunean,
hiru kikumera (e)indxe ohire barrure guez dinogu.

Neka-neka eginda gagozanean **behie jota gauz dinogu.**

**GAIEN PARRANDAN TA GOIZIEN LOGURE,
EZ ZARA ZEU MAITIE OSASUNEN GURE.**

Parrandaren hurrengo goizean entzun beharko dogu, **gaien parrandan ta goizien logure, ez zara zeu maitie osasunen gure.**

**AHAZTU EIN
JAST.**

**ASTUE KORTAN TA
MANDUE ETZIEN.**

Lagun batek dino, ahaztu e(i)n jast eta besteak erantzun,
astue kortan ta mandue etzien.

**MARMOKARRAÑE BAÑO
MOLDA BAKUAUE DA.**

**GEURE
LEPOTI(K)
BIZI DE.**

Ezertarako trebezia ez daukanari marmokarrañe baño molda bakuaue dinotsagu.

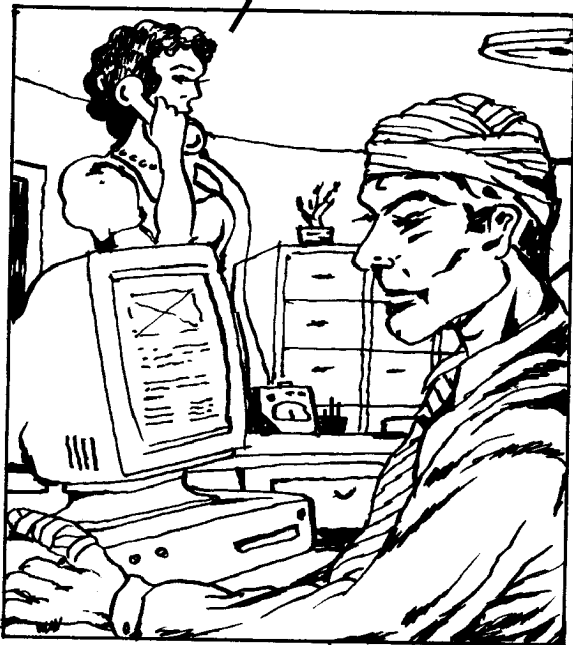
Diru kontuetan nonor gure kontura dabilela esateko geure leptik bizi de dinogu.

**FRANTXUN HATXETAKO ARRATOIE(K) PAÑO
GEIDXAU DAKI HORREK.**

Pertsona azkarrari Frantxun hatxetako arratoiek baño geidxau daki dinotsagu.

**LAUMARIDXEN PUPU TA
SEIMARIDXEN TRAPU.**

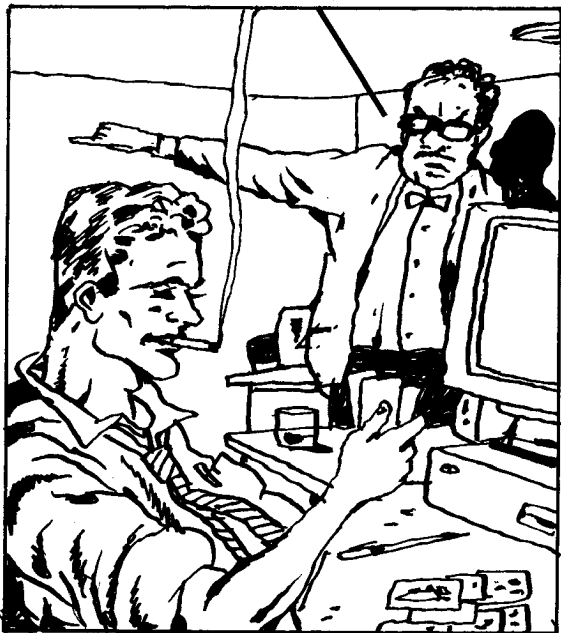
Atzamarrean min hartu eta esku osoa bendatu dogula esateko,
laumaridxen pupu ta seimaridxen trapu dinogu..

LOTU-LOTUKE DUE.

Bidean haregaz berbetan, horri begira, sarri gelditzen garanean, lotu-lotuke guez dinogu.

**MOLDABAKO TRENTIÑE !
ONDO IBILLI ! GITXI GASTA TA
BUELTAK ETZERA.**

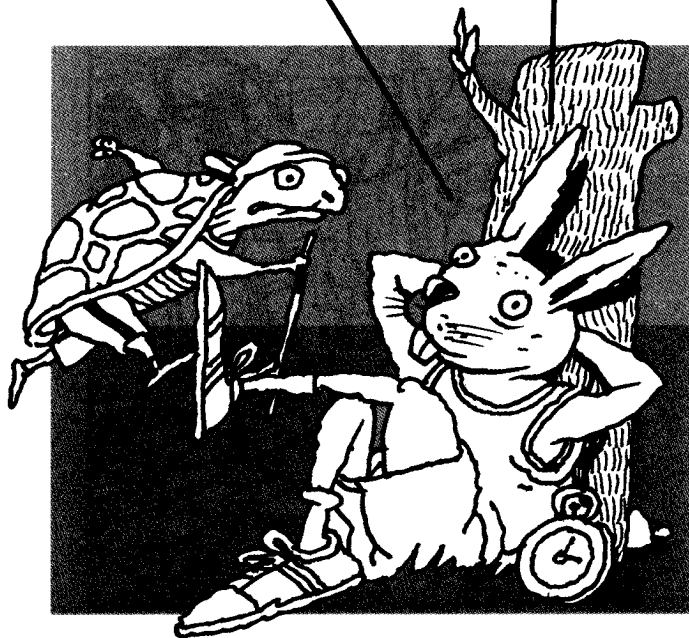

Ganorabakoari molda bako trentiñe dinotsagu.

Kalera urteten dogunean, Ondo ibilli ! gitxi gasta ta bueltak etzera dinogu.

GELDI-GELDIKE DUE.

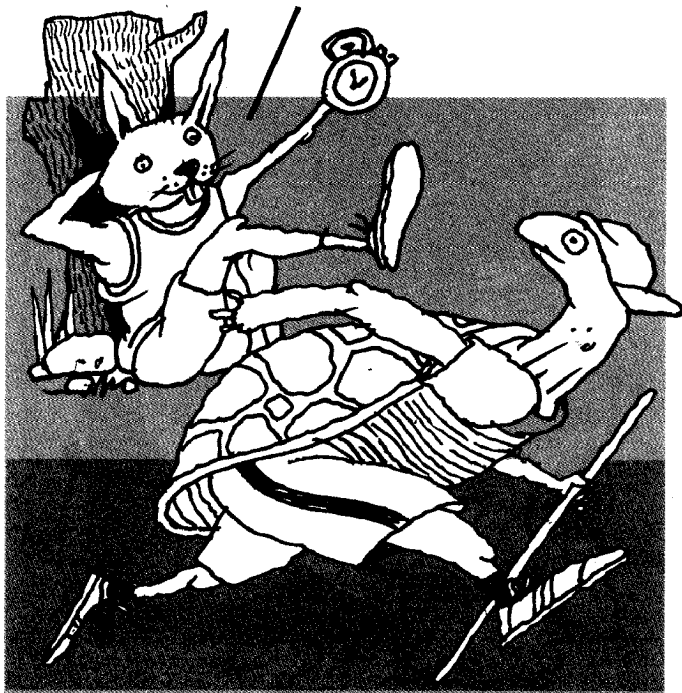
TIÑUEN-TIÑUEN.

Astiro esateko, geldigeldike guez dinogu.

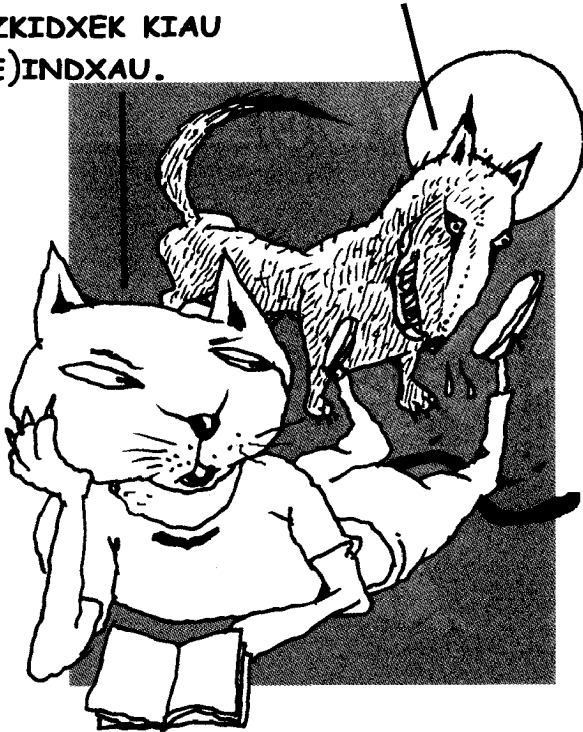
Astiro esateko, tiñuentiñuen guez dinogu.

**BERANDU DATORRENANTZAT,
AMUSKIRI(K) PEZ.**

Berandu datorrenantzat, amuskirik pez. Horixe dinotsagu berandu etorri danari.

KATUEN GLORIDXEN DAU.
EGUZXIDXEK KIAU
(E)INDXAU.

Eguzkitan epeletan gagozanean **katuen gloridxen gauz** dinogu.

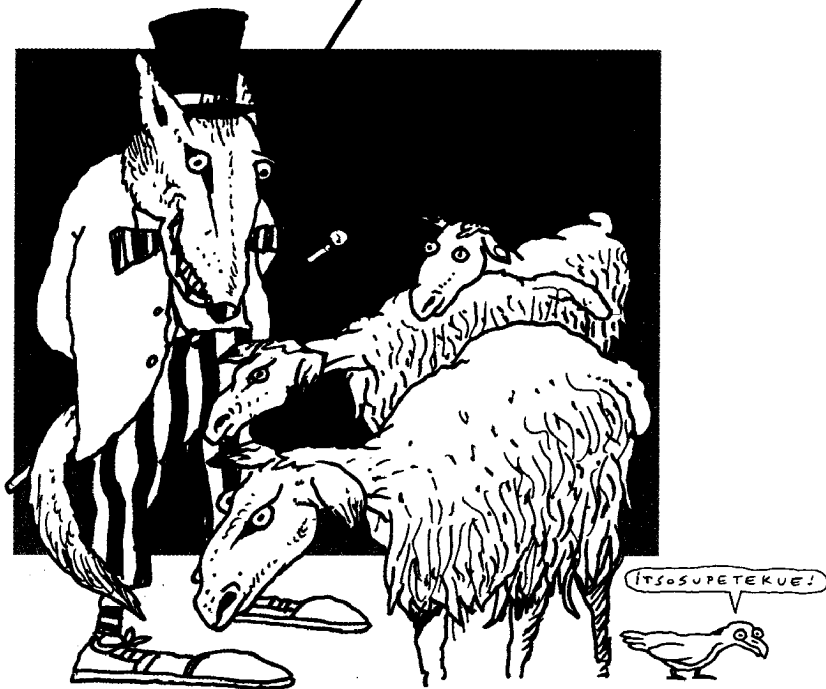
Eguzkia bat-batean estaltzen danean, **eguzkidxe kiau**
(e)indxau dinogu.

GOSI(E)K BIDXORTUTE DAU.

Gosez gagozanean gosi(e)k bidxortute gauz dinogu.

**HASARRATUTIEK GATX BI DAKOZ,
HASARRATUTIE TA LAGUN (E)ITZIE.**

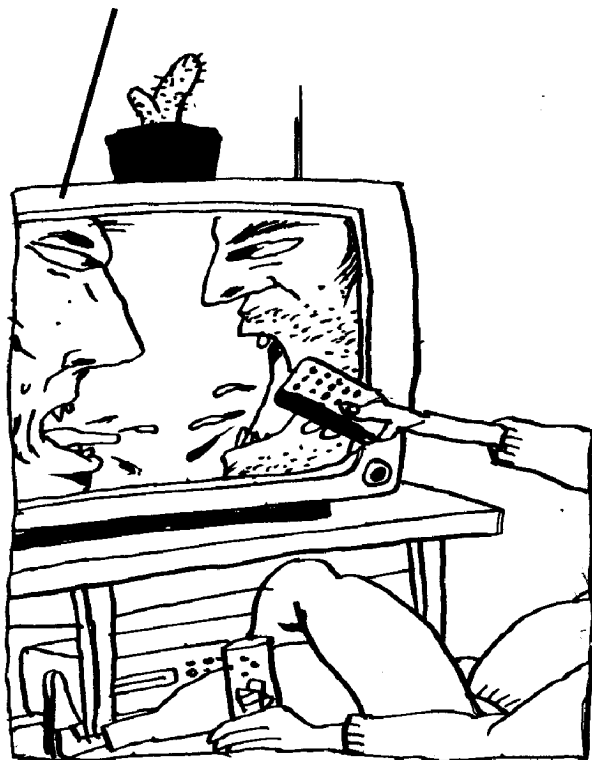
Baten bat hasarretzen danean dinogu, hasarratutiek gatx bi dako, hasarratutie ta lagun (e)itzie.

**HORREK LEGOIEN AZALA
DAKO.**

Pertsona ausartari, legoien azala dako dinotsagu.

INORI EZ ATRAPA KANKAMURI(K) KERO !

Nonork buruko garunak be harrapatuta ipinten gaituenean
inori ez atrapa kankamurik kero! dinogu.

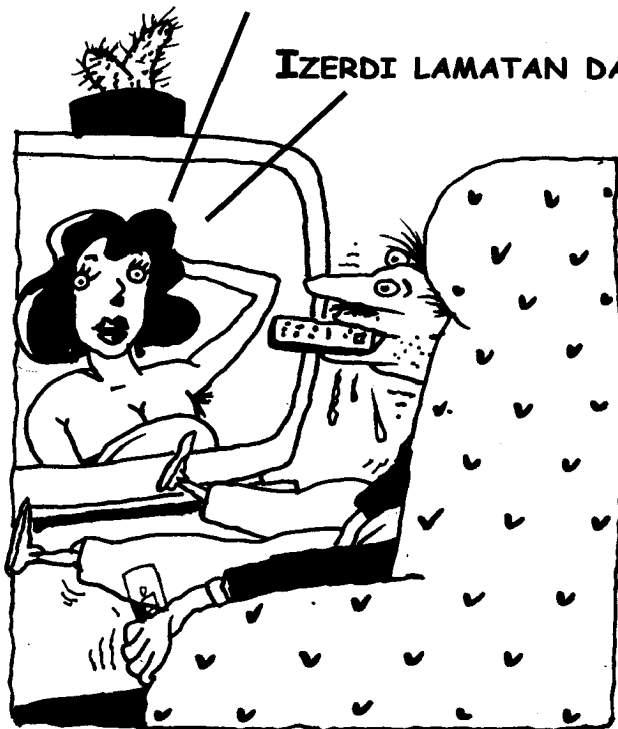
ATXA(K) PE NEGAR (E)INGO DAUIE.

Gauzak txarto doazenean atxak pe negar (e)ingo daue eta benetan txarto badoaz hasi de Ogoño negarrez ta Izaro suspiruke.

ESKO-IKARIE DAKO.

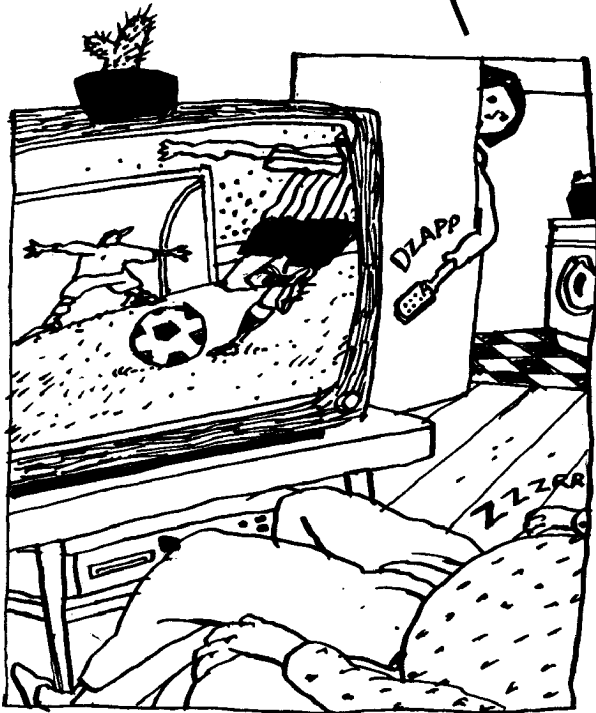
IZERDI LAMATAN DAU !

Eskuetan dardarea daukagunean esko ikarie daku dinogu.

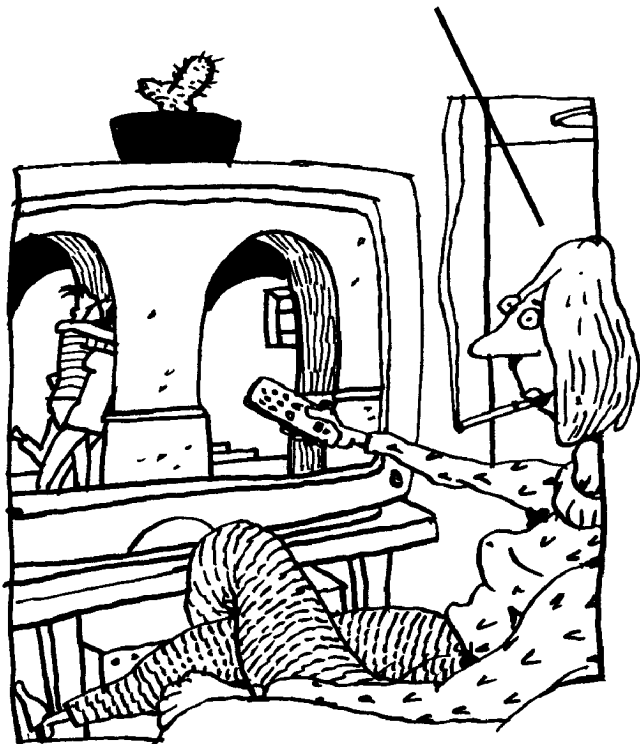
Izerdi asko dariola esateko, izerdi lamatan gauz dinogu.

LO SUMUSTUEN DAU.

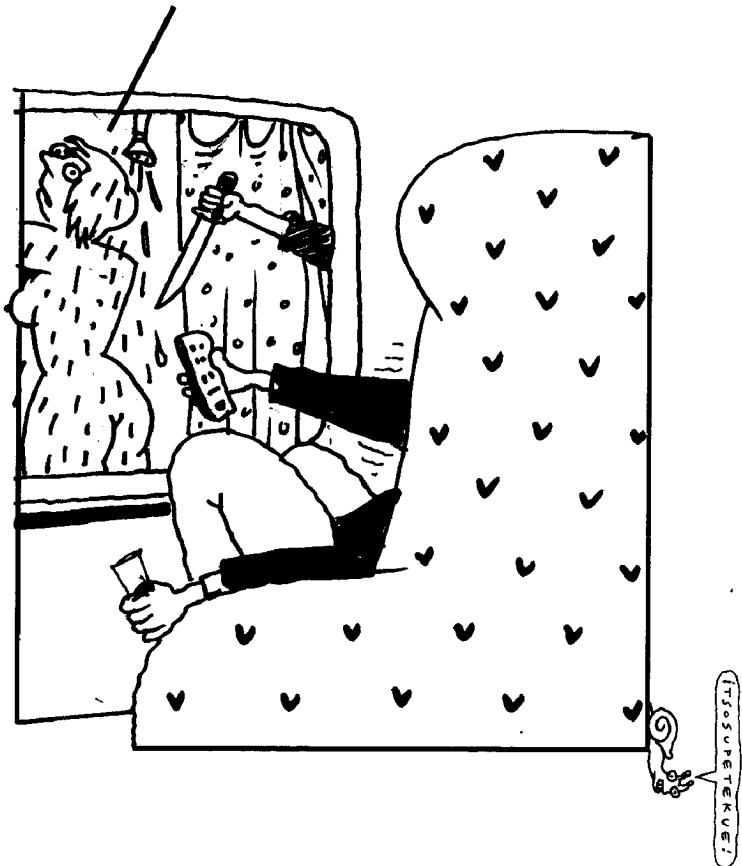
Gozotan egiten dan loalditxoa, erdi lo, erdi izartuta gauzela,
lo sumustuen gauz dinogu.

DAR-DART KONTZIDXOPIEN BART.

Aintzina bikoteak kontzeiopean alkarregaz egoten ziranean esaten zan **dar-dart kontzidxopien bart.**

DARDAKADAN DAU !

Hotz handia egiten dauanean, **dardakadan** gauz dinogu.

.....

LIBURU HAU
2001EKO AZAROAN
INPRIMATUA DA

Bermeoko Udala

Bizkaiko Foru
Aldundia

Kultura Saila

Diputación Foral
de Bizkaia

Departamento de Cultura